

**O'rta umum ta'lim tizimida ta'lim tarbiyaning zamonaviy pedagogik
texnologiyalari**

Yangiboyeva Mahbuba Rasul qizi

Nukus Davlat pedagogika instituti

Magistratura bo'limi Pedagogika va psixologiya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya.

Ushbu maqola o'quvchi kamolotida muhim omil hisoblangan tarbiya jarayoning mazmun, mohiyati va ushbu jarayonda maktab, oila uzviyligi, ayniqsa o'qituvchi mahoratining ayrim qonuniyatlari ilmiy - pedagogik jihatdan asoslangan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, tarbiya, ma'naviy tarbiya, intellektual, qobiliyat, o'qituvchi, o'quvchi, metod, uslub, texnologiya, kognitiv, iste'dod.

Prezident Shavkat Mirziyoevning O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining yigirma to'qqiz yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqida "Farzandlarimizning iste'dod va qobiliyati, ezgu intilishlarini to'liq ro'yobga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish, hayotda munosib o'rin egallashlari uchun barcha imkoniyatlarni yaratib berish bundan buyon ham bosh maqsadimiz bo'lib qoladi."... Shu maqsadda biz "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi" doirasida umumta'lim maktablarida birinchi marta "Tarbiya" fanini joriy etmoqdamiz." deb ta'kidlashi xalq ta'limi xodimlari, maktab o'qituvchilari oldiga ulkan vazifalarni qo'ydi. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda bugungi kunda O'zbekistonda o'qituvchilarning ustozlik qobiliyatlari, iste'dodlarini yanada qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, ta'lim muassasalari faoliyatini boshqarish va tashkil etishning maxsus tizimini yaratish, maktablarda tarbiyaviy ishlarni olib boradigan bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatni shakllantirish, ularning ma'naviy, axloqiy, intellektual va jismoniy rivojlanishi darajasini yanada oshirish, bilimlarini takomillashtirish asosida ilm – ma'rifat bo'yicha targ'ibot-tashviqot ishlarini amalga oshirish o'quvchi-yoshlarni kamolotga etkazish, o'z ishida aniq natijalarga erishadigan, XXI asrda hamma narsaga qodir bo'ladigan, dunyoga taniladigan, sog'lom tafakkurga ega bo'ladigan ustozlar faoliyatini tashkil etish kabilar alohida ahamiyatga ega. Pedagogik nazariya va amaliyotda o'quv ishlarining ko'plab shakllari yaratilgan. Ta'lim ishlarining barcha shakllarini sanab o'tish mumkin emas va bunday ehtiyoj yo'q. Har

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 5. May 2024

bir shakl bir-birini takrorlamaydi, lekin faqat unga o'xshash bo'lishi mumkin. Ta'lim qadim zamonlardan beri jamiyatning eng muhim vazifasi bo'lib kelgan. Ijtimoiy va tarixiy tajribani nasldan naslga o'tkazmasdan, yoshlarni ijtimoiy va ishlab chiqarish munosabatlariga jalb qilmasdan, jamiyat taraqqiyoti, uning madaniyatini saqlab qolish va boyitish, insoniyat sivilizatsiyasi mavjud bo'lishi mumkin emas. Jamiyat rivojlanishi bilan tarbiya o'zgaradi: uning maqsadi, mazmuni, vositalari. Tarix turli davrlarda: ibtidoiy jamoa tuzumi, antik davr, o'rta asrlar, yangi va zamonaviy davrlarda tarbiyaning o'ziga xos xususiyatlarining yorqin misollarini keltiradi. Turli mamlakatlardagi xalqlar va millatlarning madaniyati nafaqat urfodatlar va urfodatlarida, balki ta'lim mohiyatida ham namoyon bo'ladi. Bolalar uchun qo'shimcha ta'lim ijodiy uyushmalarining xilma-xilligi juda katta: bular to'garaklar, bo'limlar, klublar, studiyalar, laboratoriyalar, ustaxonalar, talabalarning ilmiy jamiyatlari, ekspeditsiyalar. Ularning profili ham ko'p qirrali. Bu, avvalo, ijodiy uyushmalar nafaqat ma'lum bir fan sohasi doirasida o'qitish, balki kengroq funktsiyalarni bajarishga mo'ljallanganligi bilan bog'liq. Shuning uchun ularning samaradorligi maksimal darajada bolaning mavjud qiziqishlari va ehtiyojlarini qondirishning to'liqligiga bog'liq. Yo'naltirilganligi va turlarining xilma-xilligi bo'yicha har qanday turdagi ijodiy uyushmalar to'plamini ta'minlash o'quvdan tashqari vaqtini maqsadli, tartibli o'tkazish doirasida talabalarning rivojlanishi uchun sharoit yaratadi. Zamonaviy o'qituvchilarning vazifasi - bolalarni qabul qilingan qarorlarda mustaqillik, harakatlar va ishlarda maqsadga muvofiqlik, ularning o'z-o'zini tarbiyalash qobiliyatini rivojlantirish va o'zaro munosabatlarni tartibga solish. Tarbiyaning maqsadi ma'naviy va jismoniy o'zini rivojlantirish, o'zini takomillashtirish va o'zini o'zi anglash qobiliyatiga ega bo'lgan shaxsni eng to'liq madaniyat talab qiladigan rivojlanishi. Tarbiya mazmuni - bu shaxsning madaniyati: ichki madaniyat, uning mohiyati ma'naviyat va tashqi madaniyat (muloqot, xulq-atvor, tashqi ko'rinish), har bir insonning qobiliyatlari, uning o'zini o'zi belgilashi, o'zini o'zi rivojlantirish, o'zini o'zi anglash. Ta'lim vositalari. Har doim tarbiyaning aniqlovchi vositasi, aksariyati bolaning rivojlanishiga ta'sir qiladi, bu har xil faoliyat turlari: o'yin, mehnat, sport, ijodkorlik, muloqot. O'quvchining har bir aniq yoshidagi faoliyatning etakchi turi ajratiladi: maktabgacha yoshdagi o'yin faoliyati, boshlang'ich maktab yoshidagi o'quv faoliyati, o'spirin davridagi shaxsiy muloqot, katta maktab yoshidagi ta'lim va kasbiy faoliyat. Yaqin kelajakda axborot jamiyatiga o'tish texnik vositalardan (video, televizion, kino, kompyuter dasturlari va boshqalar) kengroq foydalanishni talab qiladi. Biroq,

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 5. May 2024

o'qituvchining so'zi, uning yorqin shaxsiyatining namunasi, o'qituvchi madaniyati darajasi kabi muhim ta'lim vositalarini hech narsa o'rnini bosa olmaydi. Ta'lim gumanistik pedagogikada ta'limning etakchi vositasi sifatida ta'lim jarayonini to'ldiradi va boyitadi, lekin uni almashtirmaydi. Tarbiyaviy ish uslubi - bu turli xil ta'lim va tarbiya muassasalarida, bolalar birlashmalari va tashkilotlarida o'quv jarayonini tashkil etish xususiyatlarini o'rganadigan, ta'lim yoki tarbiya ishlarida ta'lim tizimini yaratish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqadigan ta'lim nazariyasining bo'limidir. muassasa va uning samaradorligini oshirish, o'quv jarayonida muayyan usul yoki texnologiyalardan foydalanish. Tarbiyaviy ish shakli tushunchasi. Ta'lim ishlari, har qanday ijtimoiy psixologik madaniy hodisalar singari, o'z shakliga ega. Ta'lim ishining shakli bu bolalar bilan ishlash uslubining ma'lum bir mantiqiy ta'minotida qurilgan ishlatiladigan vositalar tizimi tufayli rivojlangan tashqi idrok etish uchun qulay bo'lgan bolalar va o'qituvchi o'rtasidagi o'zaro aloqalarning tasviridir. Shakl izlashda o'qituvchi tarkibdan kelib chiqadi: u g'oyani tashqi dizayni yukini eng yaxshi ko'taradigan maqbul vositalarni tanlaydi. Bola, aksincha, shakldan tarkibga o'tadi: u mohiyat tomon harakat qilib, tashqi narsani qabul qiladi; u forma bilan olib ketiladi, shunda keyinchalik u g'oyani qabul qilishi mumkin. Shaklning yana bir asosiy maqsadi bor: u bolalar, o'spirinlar va yoshlarning o'ziga xos xususiyatlarini, guruhlar, shaxslarning bir-biriga mos kelmasligini ta'kidlab, pedagogik ta'sirni farqlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 29 yilligi bayramida Prezident Shavkat Miromonovich Mirziyoevning so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2020 yil 1 sentyabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2020 yil 30 sentyabrda “O'qituvchi va murabbiylar kuni” tantanali marosimdagi nutqi.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi “O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5712-son Farmoni. QHMMB: 06/19/5712/3034-son, 29.04.2019.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 6 iyuldagi “Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida “Tarbiya” fanini bosqichma – bosqich amalga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida” 422-sonli Qarori.
5. Ulfat, M., & Dilafuz, I. (2020). ТАРБИЯ-ЮКСАК МАЪНАВИЯТ БЕШИГИ. Academic research in educational sciences, (4).

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC
INNOVATIVE RESEARCH”**

Issue 5. May 2024

6. Maxkamov U.I, Ismoilova D.M Tarbiya- shaxs kamolotida eng katta kuch. Ta’lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlar 5-son ISSN 2181-7286 2020 yil dekabr.
7. Maxkamov U.I, Ismoilova D.M Allomalar merosi – milliy tarbiya asosi “Xalq ta’limi” O’zbekiston Respublikasi xalq ta’limi vazirligining ilmiy-metodik jurnali ISSN 2181-7839 1-son, 2021 yil yanvar-fevral.
8. Ismoilova D.M Zamonaviy didaktik yondashuvlar asosida umumiy o’rta ta’lim maktablari ta’lim mazmunini prognostika qilish “Xalq ta’limi” O’zbekiston Respublikasi xalq ta’limi vazirligining ilmiy-metodik jurnali ISSN 2181-7839 2020 3-maxsus son (mau-iyun).
9. Исмоилова, Д. М. (2015). Инновационные технологии как компонент развития личности в непрерывном образовании. Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития, 2(13).
10. Muxiddinova, I. D. (2020). Educational forecasting as a scientific and pedagogical problem. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 8(6).

**Research Science and
Innovation House**